

Tarpans (*Equus ferus gmelini*)

Het wilde paard dat „Tarpan“ genoemd wordt leefde ooit in midden- en oost-Europa. In de eerste helft van de negentiende eeuw was hij nog talrijk aanwezig op de steppen van de Oekraïne ten noorden van de Zwarte zee.

De laatste Tarpan werd in 1876 in de Taurische steppe gevangen. Aan het eind van de 19e eeuw is de Tarpan voorgoed uitgeroeid. De Tarpan was van het roodbruine Przewalski-steppenoerwildpaard te onderscheiden door de muisgrijze kleur, het fijnere skelet en door de lichte en korte, brede kop. Van deze soort stammen de huidige warmbloedige paarden af. Zijn nakomelingen zijn de talrijke middelgrote paardenrassen. De uitgestorven Tarpan kan alleen nog door kruising met gedomesticeerde paarden teruggefokt worden. Op 20 november 1959 kwamen er vier van deze paarden uit de dierentuin van Duisburg naar het bizonpark. Met deze dieren werd verder gefokt.

Tot midden 2011 werden 198 Tarpans te Hardehausen geboren. De Tarpanfokkerij van Hardehausen heeft tot nu toe vele parken en dierentuinen voorzien van Tarpans. De veulens zijn eveneens in trek als rij- en therapiepaarden.

Mensen die meer over Tarpans willen weten kunnen zich melden bij het bosinformatiecentrum.

Wilde zwijnen (*Sus scrofa*)

Wilde zwijnen zijn, naast reeën, in het wild levende dieren die bijna overal in Duitsland voorkomen. Dit is te danken aan het feit dat ze snel leren, dat ze zich vlot

aan veranderende omstandigheden aanpassen en dat ze zich snel kunnen voortplanten.

In bossen woelen zwijnen met hun sterke neuzen de grond om, op zoek naar wortels, wormen, rupsen en muizen. Dit „loswerken“ is goed voor de bosgrond, maar op landbouwgrond wordt deze activiteit door boeren vaak niet gewaardeerd.

Wilde zwijnen wentelen zich graag in modderpoelen en wrijven daarna het gedroogde slijk met het ingesloten ongedierte aan de bomen af. Een uitstekende lichaamsverzorging dus.

Wilde zwijnen leven in grote families. Alleen beren, de mannetjes, zijn solitair.

Witte edelherten (*Cervus elaphus*)

Witte wilde dieren worden sinds eeuwen geroemd als iets bijzonders. Variëteiten in kleur komen bij bijna alle soorten dieren voor en ontstaan door recessieve overerving. De blauwe ogen van deze dieren bewijzen dat het geen albino's, maar kleurvarianties, zogenaamde "leucine" zijn. In de 18e eeuw werd een kudde witte edelherten per boot van Noord-Indië naar Bohemen, nu Tsjechië, gebracht.

De teelt van deze herten is van cultuurhistorisch belang. Vanuit Bohemen zijn de witte dieren naar andere parken verspreid, in Denemarken, Engeland, Oostenrijk en in Duitsland zelf.

In Indië is deze variëteit als gevolg van een veeziekte uitgestorven. Een kudde van deze bijzondere wilde dieren wordt sinds 1998 te Hardehausen gehouden.

Het bizonpark Hardehausen is gemakkelijk te bereiken via snelweg A 44 richting Kassel, afrit nr. 63 „Marsberg“, nationale weg nr. 7 richting Warburg, na 4 km links af, let a.u.b. op het bord „Waldinformationszentrum“.

Impressum:

Uitgever:

Landesbetrieb Wald und Holz NRW
Regionalforstamt Hochstift
Stiftsstraße 15, 33014 Bad Driburg

Dienstgebäude Waldinformationszentrum Hammerhof
Walme 50, 34414 Warburg-Scherfede

Telefon: 05642 94975-0 Telefax: 05642 94975-22

E-Mail: hammerhof@wald-und-holz.nrw.de

Internet: www.wald-und-holz.nrw.de/hammerhof
www.wisent-wissen.npage.de

Vertaling: Ingrid van Westerlaak en Werner Kruck
Foto's: Rainer Glunz Stand: Dezember 2012

Bizonpark Hardehausen

Bizon – fokcentrum sinds 1958

gelegen
aan het lange-
afstands fietspad
„Fietsen naar
Praag“

MENSCH WALD!

www.wald-und-holz.nrw.de

Het Bizonpark

Op meer dan 170 hectare bos- en weidegrond strekt zich het wijde gebied van het bizonpark Hardehausen uit. Behalve twee bizonkuddes verblijven hier ook Tarpan-paarden, wilde zwijnen en witte edelherten. In het jubileumjaar 2008 werd een 12 meter hoge, houten observatietoren opgericht. De wenteltrap, in de vorm van een dubbele spiraal, is het meest spectaculair aan de bijzondere constructie.

Alle dieren in het bizonpark Hardehausen „wonen“ in uitgestrekte omheinde terreinen. Dit betekent dat lang niet altijd alle dieren te zien zijn. Wij leiden u graag -groepsgewijs- door het park, waarbij u veel opmerkelijke en interessante dingen te weten komt.

U kunt aanvraagformulieren voor een rondleiding downloaden van de bovengenoemde website. U kunt ze vervolgens aan het bosinformatiecentrum faxen. Het wildpark is het hele jaar rond geopend en de entree is vrij.

Geschiedenis

Tijdens de jaren `20 van de vorige eeuw leefde de Europese bizon (*Bison bonasus*) nog maar in enkele Europese dierentuinen.

Een inventarisatie van alle in leven zijnde dieren van dit ras leverde een verontrustende balans op: er leefden nog maar 53 laaglandbizons en 1 bergbizon. Zonder ingrijpen zou het uitsterven van deze rassen onvermijdelijk zijn.

Deze 54 individuen werden als eerste in het Europese bizon-teeltboek te Warschau opgenomen. Ze stammen zonder uitzondering van 12 basisdieren af.

Het in 1923 gestichte „Gesellschaft zur Erhaltung des Wisents“ (Gezelschap voor her behoud van de bizon“)

te Frankfurt a.d. Main richtte vervolgens parken ter bescherming voor de laatste inheemse gehoornde wilde dieren op.

In de deelstaat Nordrhein-Westfalen houdt Staatsbosbeheer zich sinds de jaren 1950 met de bizon bezig en levert sindsdien met het park te Hardehausen in Oost-Westfalen een belangrijke bijdrage aan het behoud van het grootste Europese zoogdier.

Bizons (*Bison bonasus*)

Bizons zijn uitgesproken bosdieren en voeden zich tijdens het groeiseizoen hoofdzakelijk met kruiden en grassen, met bladeren, twijgen en de schors van bomen die in bossen voorkomen. Een volwassen bizon heeft per dag tussen 30 en 45 kg groenvoer en tot aan 4 kg houtachtig gewas als voedsel nodig.

Hindernissen van 2 m hoogte en sloten van 4 m breed kan een bizon met gemak aan. In volle vaart kunnen bizons een snelheid tot 60 km per uur bereiken, iets dat je op het eerste gezicht niet zou verwachten bij zulke reusachtige dieren.

De teeltlijnen

Sinds 1958 worden te Hardehausen nakomelingen van de soort „Bergbizon“ (*Bison bonasus caucasicus* x *Bison bonasus bonasus*) gefokt. Deze dieren komen vandaag de dag alleen nog maar gekruist met een andere soort, de „Flachlandwisent“ (Laaglandbizon), voor.

Op een groot, open terrein van 60 hectare zijn tot nu toe meer dan 150 kalfjes geboren. Deze dieren zijn vervolgens in centra overal ter wereld, waar met deze dieren verder gefokt wordt, overgebracht.

In 2004 is een tweede open terrein van 80 hectare ingericht, waar raszuivere Laaglandbizons worden gefokt. Het gelijktijdig houden en fokken van beide bizonlijnen in een wildreservaat, elk op zijn eigen deel, is uniek in Europa!

Kenmerken van de bizon

Lengte:	tot 300 cm
Grootte:	tot 180 cm
Gewicht:	tot 1000 kg
Leeftijd:	meer dan 20 jaar
Voeding:	grassen, kruiden, knopen, twijgen, schors
Voortplanting	
Bronsttijd:	augustus tot oktober
Draagtijd:	9 maanden
Geboorte:	1 kalf van ca. 20 kg in mei/juni
Geslachtsrijpheid:	3 jaar

Regionale centra

Tijdens het eerste internationale bizoncongres te Hardehausen in mei 2008 werd door de gedelegeerden besloten dat het begeleiden van alle bizonhouders in Duitsland door vier zogenaamde „Regionalcentra“ uitgevoerd zal worden. Op 25 maart 2010 werd te Kleinhohenried/Donaumoos (Beieren) een samenwerkingscontract tussen deze vier regionale centra ondertekend.

Sindsdien staan er voor 80 bizonhouders gesprekspartners en belangenbehartigers rond het thema „Bizon“ klaar. De „Hammerhof“ in Hardehausen en de drie andere regionale centra staan in nauw contact met het European Bison Conservation Center (EBBC) te Warschau. Het regionaal centrum WEST begeleidt totaal 24 bizonhouders in verschillende Duitse deelstaten: 11 in Nord-

rhein-Westfalen, 8 in Hessen, 1 in Saarland en 4 in Rheinland-Pfalz.

Samenwerking met Poolse bizonprojecten

Mei 2006: Ondertekening van het samenwerkingscontract met Nationaal park Białowieża in Polen over praktische samenwerking.

December 2008: Ondertekening van het samenwerkingscontract met de universiteit te Warschau over wetenschappelijke samenwerking.

Sinds 2006: Deelname aan de jaarlijkse bizoncongressen in Polen; lezingen en voordrachten over het thema bizon.

Diorama

Een bezoek aan het bosinformatiecentrum Hammerhof (Hardehauser Eisenhammer, letterlijk: „ijzerhamer“, een smidse met waterwiel), dat in 2004 in het zuiden van het park opgericht werd, is altijd de moeite waard.

Het bijbehorende café is geopend van dinsdag tot en met zaterdag van 14 – 18 uur en op zondag van 9-18 uur.

In de tentoonstellingszalen van het bosinformatiecentrum bevindt zich een kleine permanente tentoonstelling. De bezoeker kan hier opgezette Europese en Amerikaanse bizons in hun volle glorie bekijken. Ook kan men hier de schedel van een huidige bizon met een 15.000 jaar oude schedel van een Steppenbizon en met die van een Heckrund (ook een primitief gehoornd dier) vergelijken.